

מבט לאיראן

5-19 באוגוסט, 2018

עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

◀ **המשך שיתוף הפעולה לסוריה בעידן שלאחר ההסדרה:** ראש המטה הכללי של הכוחות המזוינים האיראנים שוחח בטלפון עם שר ההגנה הסורי והוזמן על-ידו לביקור בדמשק. הרמטכ"ל האיראני, שביקר בדמשק באוקטובר שעבר, הדגיש את הצורך בשיקום הכלכלי של האזורים, ששחררו מידי דאעש והמורדים הסורים. בתוך כך ביקרה משלחת כלכלית בראשות סגן שר התחבורה והפיתוח העירוני האיראני בדמשק על מנת להשלים הסכם ארוך טווח להרחבת שיתוף הפעולה הכלכלי בין שתי המדינות. **בשנה האחרונה הרחיבה איראן את מאמציה להעמיק את אחיזתה הכלכלית בסוריה** תוך ניצול הצורך בשיקום כלכלתה ההרוסה של סוריה לאחר מלחמת האזרחים הממושכת.

◀ **דברי ראש ממשלת עיראק, חידר עבאדי, כי ארצו מתכוונת לציית לסנקציות הכלכליות המחודשות, שהטילה ארה"ב על איראן, עוררו ביקורת חריפה בטהראן ובמערכת הפוליטית העיראקית.** בעקבות ביקורת זו, נאלץ עבאדי להבהיר, כי כוונתו הייתה אך ורק להימנעות בגדאד משימוש בדולרים בעסקאות מול איראן ולא לציית לכלל הסנקציות האמריקאיות. בכירים ואמצעי תקשורת באיראן האשימו את עבאדי, כי הוא מפנה עורף לאיראן, שסייעה לו במערכה נגד דאעש, על מנת לזכות בתמיכת ארה"ב לנוכח מצוקתו הפוליטית בעקבות הבחירות הכלליות בעיראק והמחאה הנמשכת בדרום עיראק. התגובות החריפות לדברי עבאדי במערכת הפוליטית העיראקית, ובכלל זה מצד איש הדת השיעי מקתדא צדר, שאימץ בשנים האחרונות עמדה ביקורתית כלפי איראן, מעידות, כי **חרף הביקורת כנגד מעורבותה בעיראק, איראן עדיין נהנית ממידה רבה של תמיכה והשפעה במערכת הפוליטית העיראקית ובקרב המיליציות השיעיות העיראקיות.**

◀ **מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני, ביקר בשבוע שעבר בעיראק, ככל הנראה במטרה לקיים שיחות עם גורמים במערכת הפוליטית העיראקית סביב הקמת הממשלה החדשה בעיראק.**

◀ **ריאיון של קצין בכיר במשמרות המהפכה לסוכנות הידיעות האיראנית "פארס" עורר סערה ברשתות החברתיות וזכה להדים באיראן, לאחר שצוטט באומרו, כי איראן היא שהורתה למורדים החות'ים בתימן לפגוע בשתי מכליות סעודיות במיצר באב אל-מנדב בשלהי יולי 2018.** בעקבות הסערה, **הסירה סוכנות הידיעות את הקטע הרלוונטי בראיון ופרסמה הבהרה, כי דברי הקצין סולפו שלא במתכוון.** גם דובר משמרות המהפכה הזדרז להכחיש את הדיווח והצהיר, כי דברי הקצין הבכיר הובאו באופן חלקי ומסולף.

המעורבות האיראנית בסוריה

◀ ראש המטה הכללי של הכוחות המזוינים האיראנים, מחמד חסין באקרי (Mohammad Hossein Baqeri), שוחח ב-9 באוגוסט 2018 בטלפון עם שר ההגנה הסורי, עלי עבדאללה איוב. בשיחה דנו השניים בהתפתחויות בסוריה ובאקרי הוזמן על-ידי איוב לביקור בארצו. באקרי בירך את איוב על ניצחונותיו האחרונים של הצבא הסורי, במיוחד בדרום סוריה, והביע תקווה כי בקרוב תסתיים נוכחות הטרוריסטים והכוחות הזרים במדינה. הוא הדגיש את הצורך בשיקום המהיר של האזורים המשוחררים ובחידוש הפעילות הכלכלית באזורים אלה. שר ההגנה איוב הודה להנהגת איראן, לכוחות המזוינים האיראנים ולעם האיראני על תמיכתם הנמשכת בעם הסורי במאבק הממושך נגד הטרוריסטים (תסנים, 9 באוגוסט 2018). באוקטובר 2017 ביקר באקרי בדמשק ונפגש עם הצמרת המדינית והביטחונית הסורית.

**רמטכ"ל איראן באקרי עם עלי איוב במהלך ביקורו האחרון בדמשק
(תסנים, 18 באוקטובר 2017)**

◀ ב-7 באוגוסט 2018 התפרסמו ברשתות החברתיות דיווחים בלתי מאומתים, לפיהם מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני, נפגש לאחרונה עם נשיא תורכיה, רג'פ טאיפ ארדואן, ודן עימו במצב בסוריה. על-פי דיווחים אלה, שני הצדדים הגיעו להסכמה בנוגע לצורך ליישב את המשבר במדינה בדרך מדינית, אך ארדואן חזר בו מההסכמה בלחץ האופוזיציה הסורית. דיווחים אלה לא זכו לכל התייחסות בתקשורת האיראנית ומהימנותם אינה ברורה.

◀ משלחת כלכלית איראנית בראשות סגן שר התחבורה והפיתוח העירוני, אמיר אמיני (Amir Amini), הגיעה בשבוע שעבר לביקור בן שלושה ימים בדמשק. המשלחת קיימה דיונים עם נציגים סורים במטרה להשלים הסכם ארוך טווח להרחבת שיתוף הפעולה הכלכלי בין המדינות במגוון תחומים, ובהם תעשייה, טכנולוגיה, מים וחשמל. ראש המשלחת ציין עם הגיעו לשדה התעופה בדמשק, כי איראן מצפה מיזמים ומתעשיינים איראנים

למלא תפקיד חשוב בשיקומה הכלכלי של סוריה. סגנית שר הכלכלה הסורית, ראניה אחמד, הביעה תקווה, שאיראן תוכל למלא תפקיד יעיל בשיקום ארצה (מהר, 12 באוגוסט 2018).

המשלחת הכלכלית האיראנית בסוריה (אקתצאד אונליין, 12 באוגוסט 2018)

המעורבות האיראנית בעיראק

◀ באיראן נמתחה ביקורת חריפה על דברי ראש ממשלת עיראק, חידר עבאדי, שהצהיר, כי ארצו תציית לסנקציות הכלכליות נגד איראן חרף התנגדותה להשבתן על-ידי ארה"ב. במהלך כינוס נאט"ו בבריסל, שנערך ב-12 ביולי 2018, אמר עבאדי, כי עיראק מתנגדת באופן עקרוני לסנקציות באזור, הפוגעות בציבור ואינן מחלישות משטרים, ורואה בהטלת סנקציות על איראן "טעות אסטרטגית". הוא הוסיף, עם זאת, כי עיראק תציית לסנקציות על מנת להגן על האינטרסים של העם העיראקי (רויטרס, 8 באוגוסט 2018). ב-9 באוגוסט 2018 הודיע דובר ממשלת עיראק, כי בהתאם לסנקציות, שהוטלו מחדש על איראן, תחדל עיראק לבצע עסקאות בדולרים עם איראן (איסנ"א, 9 באוגוסט 2018). ב-13 באוגוסט 2018 הבהיר עבאדי, כי כוונתו הייתה אך ורק להימנעות משימוש בדולרים בעסקאות מול איראן ולא לכלל הסנקציות האמריקאיות (רויטרס, 13 באוגוסט 2018).

- ◆ חבר המג'לס האיראני, מחמוד צאדקי (Mahmoud Sadeghi), הגיב לדברי ראש ממשלת עיראק בציוץ בחשבון הטוויטר שלו (8 באוגוסט 2018), בו נכתב, כי בשל מצוקת העם העיראקי, איראן לא עמדה על כך, שממשלת עיראק תשיב לה חוב על סך 1,100 מיליארד דולר כפיצויים בגין מלחמת איראן-עיראק, וכעת במקום לפצות את איראן, ראש ממשלת עיראק מצטרף לסנקציות נגדה.
- ◆ סגנית נשיא איראן לענייני משפחה ונשים, מעצומה אבתכאר (Masoumeh Ebtekar), מתחה, אף היא, ביקורת על דברי ראש ממשלת עיראק וציצה בחשבון הטוויטר שלה (9 באוגוסט 2018), כי על עיראק לשלם פיצויים בסך מיליארדי דולרים גם בגין הנזקים הסביבתיים, שהסבה למפרץ הפרסי במהלך מלחמת איראן-עיראק ומלחמת המפרץ.

◆ הפרשן מחמד צאדקי האשמי (Mohammad Sadeghi Hashemi), תהה במאמר, שהתפרסם באתר "דיפלומטיה איראנית" (9 באוגוסט 2018), כיצד יכול עבאדי לשתף פעולה עם הסנקציות האמריקאיות בידיעה שאלה יובילו לרעב, לעוני ולמחלות. הוא טען, כי תמיכת ראש ממשלת עיראק בסנקציות לא תועיל לעם העיראקי וכי כל כוונתו היא לזכות בתמיכת וושינגטון בהרכבת ממשלתו החדשה.

◆ במאמר פרשנות, שהתפרסם באתר החדשות "ח'בר אונליין" (13 באוגוסט 2018) תחת הכותרת: "כיצד הפך ראש ממשלת עיראק לאויבה של איראן", נכתב, כי עבאדי מבקש להסיט את דעת הקהל העיראקית נגד איראן לנוכח מצוקתו הפוליטית מאז הבחירות הכלליות בעיראק וגל המחאות הנמשך בדרום המדינה. התייצבות עבאדי לצד הסנקציות האמריקאיות נגד איראן רק מסבכת עוד יותר את מצבו, מציבה אותו כנגד רוב המערכת הפוליטית העיראקית ומנוגדת לעמדתן של סוריה, תורכיה, סין, הודו והאיחוד האירופי, נכתב במאמר.

◆ על רקע הביקורת באיראן על דברי ראש ממשלת עיראק, דיווחה סוכנות הידיעות הצרפתית AFP (12 באוגוסט 2018), כי עבאדי ביטל ביקור מתוכנן בטהראן בשל "לוח זמנים עמוס". קודם לכן אמר דובר משרד החוץ האיראני, כי אין לו כל מידע בנוגע לביקור מתוכנן של ראש ממשלת עיראק בטהראן.

התייצבות ראש ממשלת עיראק לצד ארה"ב בניגוד לעמדת העם העיראקי (תסנים, 12 באוגוסט 2018)

◆ הצהרת ראש ממשלת עיראק עוררה ביקורת גם במערכת הפוליטית העיראקית. דובר המיליציה השיעית העיראקית הפרו-איראנית "תנועת האצילים" (חרכת אלנג'באא') תקף בחריפות את דברי עבאדי והאשים אותו בשיתוף פעולה עם אויבי איראן, שסייעה, לדבריו, לעיראק במערכה נגד דאעש. הוא אמר, כי תנועתו לא תאפשר להפוך את עיראק לאחת ממדינות ארה"ב (פארס, 9 באוגוסט 2018).

◆ גם איש הדת והפוליטיקאי השיעי העיראקי מקתאד צדר (Muqtada Sadr), הנוקט בדרך כלל גישה ביקורתית כלפי מעורבות איראן בעיראק, הצהיר, כי עיראק לא תשתוק לנוכח מצור כלכלי אמריקאי נגד עמי האזור (אירנ"א, 9 באוגוסט 2018). מנהיג המפלגה השיעית "הברית הלאומית", סיד עמאר חכים,

התייצב, אף הוא, לצד איראן. בפגישה עם שגריר איראן בבגדאד, אירג' מסג'די (Iraj Masjedi), אמר איש הדת השיעי, כי יש לחזק את הקשרים בין איראן ועיראק. קודם לכן מתח חכים ביקורת על השבת הסנקציות הכלכליות נגד איראן, שאותה כינה "העומק האסטרטגי של עיראק", והצהיר, כי התייצבות עיראק לצד הרפובליקה האסלאמית היא "חובה דתית ומוסרית" (אירג' א, 9 באוגוסט 2018).

סיד עמאר חכים (תסנים, 9 באוגוסט 2018)

◀ העיתון הערבי אל-חיאט, המתפרסם בלונדון, דיווח (17 באוגוסט 2018), כי מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני, הגיע ב-15 באוגוסט לעיראק על מנת לקיים מגעים סביב הקמת הממשלה החדשה בעיראק. העיתון ציטט מקורות עיראקים, שטענו, כי איראן אינה מעוניינת בהמשך כהונתו של חידר עבאדי כראש ממשלת עיראק וחותרת להגיע להסכמה עם גורמים במערכת הפוליטית העיראקית סביב מינוי מועמד חלופי לתפקיד.

◀ ב-18 באוגוסט התפרסמו בתקשורת האיראנית תמונות עדכניות של סלימאני במהלך ביקור בפרוייקטי בנייה המתבצעים במימון איראני במתחם מסגד האמאם עלי שבעיר נג'ף.

קאסם סלימאני מבקר בנג'ף (תסנים, 18 באוגוסט 2018)

המעורבות האיראנית בתימן

◀ ב-7 באוגוסט 2018 פרסמה סוכנות הידיעות "פארס" ריאיון עם **מפקד בכיר במשמרות המהפכה, נאצר שעבאני** (Naser Shabani), שבו טען, כי **איראן היא שהורחה למורדים החות'יים בתימן לפגוע בשתי מכליות סעודיות במיצר באב אל-מנדב ב-25 ביולי 2018**. "אמרנו לתימנים לפגוע בשתי מכליות סעודיות והם פגעו", **צוטט שעבאני**. עוד אמר הקצין הבכיר, כי חזבאללה בלבנון והחות'יים בתימן הם העומק העורפי של איראן באזור. זמן קצר לאחר פרסום הידיעה, הסירה סוכנות הידיעות את הקטע בריאיון, שבו מודה שעבאני, כי משמרות המהפכה העבירו הנחיות לחות'יים לירות לעבר המכליות הסעודיות.

הקטע המודגש באדום "אמרנו לתימנים לפגוע בשתי מכליות סעודיות, והם פגעו" הושמט מהגרסה המעודכנת שהתפרסמה ב"פארס".

◀ זמן קצר לאחר מכן, פרסמה סוכנות הידיעות "פארס" הבהרה בה נכתב, כי דברי הקצין הבכיר סולפו שלא במתכוון וכי למעשה הוא הכחיש את הטענות, שנשמעו במערב בנוגע להנחיית איראן לחות'יים לפגוע בשתי המכליות הסעודיות, והדגיש, כי "בניה הרוחניים של המהפכה" באזור מסוגלים לבצע פעולות כאלה בעצמם. הבהרה פורסמה, לטענת "פארס", על מנת למנוע מ"אמצעי התקשורת האנטי-מהפכנים" לנצל את הפרשה, לאחר שצילום מסך של הידיעה המקורית הופץ ברשתות החברתיות.

◀ דובר משמרות המהפכה, רמזאן שריף (Ramazan Sharif), הזדרז, אף הוא, להכחיש את הדיווח ואמר, כי דברי שעבאני הובאו באופן חלקי ומסולף. הוא הוסיף, כי הקצין הבכיר אינו נושא כיום בתפקיד רשמי כלשהו במשמרות המהפכה (תסנים, 7 באוגוסט 2018).